

Jak i kiedy kontaktować się z Policją?

Algorytmy postępowania Dyrektora i Rady Pedagogicznej Szkoły.

- **Algorytm postępowania pedagoga szkolnego w sytuacji ujawnienia ucznia zagrożonego demoralizacją.**

Procedura ta dotyczy przypadku, gdy uczeń, który nie ukończył 18 lat używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji (naruszenie zasad współżycia społecznego, popełnianie czynu zabronionego, systematycznego uchylania się od obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, włóczęgostwo, udział w działalności grup przestępczych) pedagog szkolny powinien podjąć następujące czynności:

1. Poinformować o zaistniałym fakcie dyrekcję szkoły.
2. Pedagog szkolny wzywa do szkoły rodziców, prawnych opiekunów ucznia i informuje ich o problemach wynikających z zachowania ucznia.
3. W obecności ucznia i rodziców pedagog szkolny przeprowadza rozmowę wychowawczą, zobowiązuje ucznia do poprawnego zachowania, a rodziców do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
4. W przypadku braku zainteresowania ze strony rodziców do współpracy ze szkołą na rzecz ich dziecka i brakiem poprawy w zachowaniu ucznia, szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub Policję (specjalistę ds. nieletnich).

- Algorytm postępowania dyrektora, pedagoga szkolnego w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu na terenie placówki oświatowej.

Podstawy prawne.

W art.4. § 1. Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich sprecyzowano, że „każdy, kto stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, szczególnie naruszenie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawiania nierzędu, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych, ma społeczny obowiązek odpowiedniego przeciwdziałania temu, a przede wszystkim zawiadomienia o tym rodziców lub opiekuna nieletniego, szkoły, sądu rodzinnego, Policji lub innego właściwego organu.”

§ 2. „Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu czynu karalnego przez nieletniego, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję”.

§ 3. „Instytucje państwowe i organizacje społeczne, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przez nieletniego czynu karalnego ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję oraz przedsięwziąć czynności nie cierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu.”

Z treści art. 4 § 3 u.p.n. wynika, że instytucje państwowe (szkoła) i organizacje społeczne mają nie tylko obowiązek zawiadomić o popełnionym przez nieletniego czynie karalnym ściganym z urzędu, ale mają też obowiązek przedsięwziąć czynności nie cierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia przestępstwa czynu, który popełnił nieletni.

Czynnościami tymi będzie, więc:

- zabezpieczenie miejsca popełnienia czynu,
- niedopuszczenie w to miejsce osób postronnych i ewentualne ustalenie świadków zdarzenia,
- niezwłoczne zawiadomienia sądu rodzinnego lub Policji (obowiązek ten spoczywa na kierownictwie danej instytucji państwowej czy organizacji).

Przez pojęcie „ściganie z urzędu” – należy rozumieć sytuację, w której oskarżyciel publiczny lub organ Policji po otrzymaniu wiadomości o popełnieniu przestępstwa wszczyna

postępowanie karne z własnej inicjatywy, niezależnie od woli pokrzywdzonego, a nawet wbrew jego woli.

Wybrane kategorie przestępstw z Kodeksu karnego ścigane z urzędu.

Art. 158 § 1 udział w bójce lub pobiciu – bójka to starcie co najmniej trzech osób, z których każda występuje w podwójnej roli: napastnika i napadniętego – ze świadomością, że zajście naraża człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, uszkodzenie czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia. Udział w bójce lub pobiciu to nie tylko bezpośrednio w nich uczestnictwo w postaci zadawania ran, lecz także zachęcanie słowne, czy stwarzanie warunków ułatwiających ich rozwinięcie się np. zgaszenie światła, zamknięcie drzwi pomieszczenia, przetrzymywanie ofiary, podawanie niebezpiecznych przedmiotów.

Art. 200 kto doprowadza małoletniego poniżej lat 15 do obcowania płciowego lub poddania się innej czynności seksualnej – przestępstwo to ma miejsce gdy dochodzi do kontaktu cielesnego małoletniego z osobą podejmującą z nim czynności seksualne. Zgoda małoletniego nie ma znaczenia dla istoty czynu. Stosunek cielesny dwóch osób w wieku poniżej 15 lat nie stanowi przestępstwa z art. 200.

Art. 207 znęcanie się - to działanie lub zaniechanie polegające na umyślnym zadawaniu bólu fizycznego lub dolegliwych cierpień moralnych, powtarzających się albo jednorazowych, lecz intensywnych i rozciągniętych w czasie (bicie, grożenie, znieważanie, niszczenie mienia, odmawianie pożywienia czy leczenia osobie chorej).

Art. 222 naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza – bezpośredni zamach na osobę powołaną do ochrony porządku publicznego. Czyn występuje, gdy ma związek z pełnieniem przez funkcjonariusza publicznego obowiązków służbowych.

Art. 240 § 1 nie zawiadomienie o przestępstwie – każdy kto dowiedział się o przestępstwie ściganym z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomienia o nim odpowiednich organów. Obowiązek prawny zawiadomienia spoczywa jedynie na instytucjach państwowych i samorządowych. Są kategorie przestępstw, w przypadku których powinność staje się powszechnym obowiązkiem prawnym, którego niedopełnienie jest zagrożone karą np. zabójstwo, szpiegostwo, zamach stanu, sprowadzenie powszechnego niebezpieczeństwa katastrofy, wzięcie zakładnika, ludobójstwo itd.

Art. 245 wywieranie wpływu na świadka, biegłego lub tłumacza – jest to użycie przemocy lub groźby w celu skłonienia do cofnięcia skargi lub wpłynięcia na złożone zeznania, wyjaśnienia, opinię i tłumaczenie.

Art. 270 podrabianie dokumentów – polega na podrobieniu lub przerobieniu dokumentu w celu użycia za autentyczny. Jest nim także używanie takiego dokumentu jako autentycznego. Określenie dokumentu należy rozumieć szeroko; jest nim np. dowód osobisty, prawo jazdy, legitymacja, świadectwo szkolne, pokwitowanie, numerki do szatni.

Art. 278 kradzież - polega na zabraniu cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia.

Art. 279 § 1 kto kradnie z włamaniem – polega na zaborze cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia, po uprzednim usunięciu zabezpieczenia pomieszczenia, w którym kradzioną rzecz się znajduje.

Art. 280 rozbój – jest przestępstwem skierowanym przeciwko osobie i przeciwko mieniu. Jego istota polega na zabraniu cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia przy zastosowaniu przemocy wobec osoby, na groźeniu jej natychmiastowym użyciem lub na doprowadzeniu człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności.

Art. 281 kradzież rozbójnicza – sprawca przestępstwa używa przemocy wobec osoby lub grozi jej natychmiastowym użyciem albo doprowadza człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności, aby utrzymać się w posiadaniu zabranej rzeczy.

Art. 282 wymuszenie rozbójnicze – jest przestępstwem skierowanym przeciwko mieniu, a jednocześnie przeciwko osobie. Polega na zmuszeniu innej osoby – za pomocą groźby - do rozporządzania własnym lub cudzym mieniem. Sprawca działa w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

Art. 284 przywłaszczenie – jest to bezprawne włączenie przez sprawcę cudzej rzeczy ruchomej do swojego majątku i rozporządzanie nią jak własną, bez zamiaru zwrócenia jej właścicielowi.

Art. 286 oszustwo – jest to doprowadzenie osoby do niekorzystnego rozporządzania mieniem przez wprowadzenie jej w błąd albo wyzyskanie błędu lub niezdolności do należytego rozumienia przedsiębranego działania.

Algorytm podstawowych czynności dla dyrektora lub pedagoga szkolnego.

1. Przyjął do wiadomości informację o przestępstwie (wykroczeniu) zapewnić dyskrecję przekazującemu informację poprzez wysłuchanie go bez świadków, o ile to możliwe

w pomieszczeniu zamkniętym. Odnotować godzinę zgłoszenia oraz zapytać o przyczynę ewentualnej zwłoki w podaniu tej informacji.

2. Zapewnić, w miarę potrzeby, niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonym.
3. Bez zbędnej zwłoki sprawdzić w dostępny sposób wiarygodność informacji.
 - a.) jeżeli uczeń podaje świadków, to w rozmowie z jak najmniejszą ilością świadków uwiarygodnić informację,
 - b.) sprawdzić, czy zdarzenie zaistniało na terenie szkoły oraz czy miało miejsce w trakcie zajęć szkolnych jego uczestników,
 - c.) w rozmowie z pokrzywdzonym ustalić liczbę sprawców i ich dane personalne,
 - d.) nie nagłaśniać zdarzenia.
3. W przypadku braku wątpliwości, co do faktu zaistnienia zdarzenia, o ile jest to konieczne i możliwe, zatrzymać do czasu przybycia Policji ofiarę przestępstwa i jego sprawcę (ów).
 - a) konieczność zatrzymania może wynikać z faktu zakończenia przez nich zajęć szkolnych bądź próby ucieczki, ukrycia skradzionych przedmiotów. W przypadku zakończenia zajęć, o fakcie zatrzymania bezwzględnie należy powiadomić rodziców lub opiekunów prawnych. W trakcie prowadzenia zajęć szkolnych z powiadomieniem należy poczekać do przyjazdu Policji. Nie należy zatrzymywać na „siłę” sprawcy czynu, ale w ramach swojego autorytetu spowodować, by pozostał pod opieką pedagoga szkolnego, w oddzielnym pomieszczeniu do chwili przybycia Policji,
 - b) jeżeli sprawców jest kilku, w miarę możliwości należy umieścić ich w oddzielnych pomieszczeniach,
 - c) ofiarę należy odizolować od sprawców,
 - d) udzielić wsparcia psychologicznego osobom pokrzywdzonym w zdarzeniu, jeśli sytuacja tego wymaga.
5. W przypadku odnalezienia rzeczy pochodzących z przestępstwa lub służących do popełnienia przestępstwa należy je zabezpieczyć:
 - a) pozostawić w miejscu znalezienia, zabezpieczając przed przemieszczeniem, zniszczeniem, nakrywając je czymś i pilnując,
 - b) zapewnić, by przedmioty te nie były dotykane, a gdy istnieje potrzeba ich przemieszczenia, starać się chwytać je w jednym miejscu (jak najmniej typowym).

6. Odnotować personalia uczestników i ewentualnych świadków zdarzenia.
7. Powiadomić o zdarzeniu Policję
8. Wykonać ewentualne czynności zalecone przez przyjmującego zgłoszenie policjanta.

Zakazy:

- *Nie należy „na własną rękę” wyjaśniać przebiegu zdarzenia, a zwłaszcza konfrontować uczestników zdarzenia, dążyć do pojednania, itp.*
- *Bezwzględnie nie należy dokonywać przeszukania teczek, toreb, kieszeni. Należy poprosić o ich dobrowolne okazanie.*

- **Algorytm postępowania w przypadku ujawnienia przestępstwa ściganego na wniosek pokrzywdzonego na terenie szkoły.**

Ściganie na wniosek pokrzywdzonego – w tym przypadku wszczęcie postępowania przez Policję uzależnione jest od woli pokrzywdzonego. W przypadku tych kategorii przestępstw pokrzywdzony składa wniosek do protokołu, a po jego złożeniu przestępstwo ścigane jest tak, jak z urzędu. Wycofanie przez pokrzywdzonego wniosku o ściganie jest bezskuteczne.

Wybrane kategorie przestępstw ściganych na wniosek pokrzywdzonego.

Jeżeli nieletni popełni przestępstwo ścigane na wniosek, a pokrzywdzony odmawia złożenia wniosku o ściganie, to Policja przekazuje zebrane materiały sprawy do Sądu Rodzinnego celem wszczęcia postępowania o demoralizację.

W przypadku ucznia – małoletniego wniosek składa przedstawiciel ustawowy tj. rodzic albo osoba, pod której stałą pieczęą pokrzywdzony pozostaje (art.51 § 2 k.p.k). Wniosek o ściganie karne może złożyć pokrzywdzony, który musi być pełnoletni, tj. mieć ukończone 18 lat i poczytalny. W przeciwnym razie w jego imieniu wystąpić może przedstawiciel ustawowy.

Art. 288 § 1 i 2 zniszczenie lub uszkodzenie cudzej rzeczy – przestępstwem jest zniszczenie, uszkodzenie lub uczynienie cudzej rzeczy niezdatną do użytku.

Art. 190 § 1 groźby karalne – przestępstwo to polega na groźeniu innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę najbliższych w taki sposób, że mogła się ona obawiać urzeczywistnienia zapowiedzi, co krępowało jej swobodę działania.

Art. 197 zgwałcenie – polega na doprowadzeniu innej osoby – przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem – do obcowania płciowego tj. klasycznego spółkowania, a także stosunku oralnego, analnego, kontaktu homoseksualnego.

Algorytm postępowania dyrektora i pedagoga szkolnego.

1. Przyjąć do wiadomości informację o przestępstwie (wykroczeniu) zapewnić dyskrecję przekazującemu informację poprzez wysłuchanie go bez świadków (o ile to możliwe w pomieszczeniu zamkniętym).
2. Odnotować godzinę zgłoszenia oraz zapytać o przyczynę ewentualnej zwłoki w podaniu tej informacji.
3. Zapewnić w miarę potrzeby, niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonym.
4. Bez zbędnej zwłoki sprawdzić w dostępny sposób wiarygodność informacji, w tym:
 - a) jeżeli uczeń podaje świadków, to w rozmowie z jak najmniejszą ilością świadków uwiarygodnić informację,
 - b) sprawdzić, czy zdarzenie zaistniało na terenie szkoły oraz czy miało miejsce w trakcie zajęć szkolnych jego uczestników,
 - c) nie nagłaśniać zdarzenia.
5. Powiadomić rodziców lub opiekunów dziecka pokrzywdzonego, zrelacjonować im zdarzenie i uzgodnić z nimi, czy będą chcieli zgłosić sprawę Policji.
4. W przypadku odmowy złożenia wniosku o ściganie sprawców przez rodziców należy ich poinformować, jakie środki podejmie szkoła w stosunku do sprawców zdarzenia.

Środki, jakie należy przedsięwziąć to między innymi:

- w ramach uprawnień statutowych szkoła stosuje względem sprawcy zdarzenia środki przewidziane regulaminem szkolnym,

- w przypadku, gdy sprawca zdarzenia sprawiał wcześniej problemy i łamał normy społecznego zachowania, a zdarzenie którego się dopuścił nosi cechy postępującej demoralizacji, szkoła powinna sporządzić na tą okoliczność wystąpienie do sądu rodzinnego lub Policji,
- **Algorytm postępowania w przypadku ujawnienia na terenie Szkoły ucznia popełniającego czyn z wybranych kategorii przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego.**

Istota trybu ścigania z oskarżenia prywatnego polega na tym, że pokrzywdzony może wnieść skargę bezpośrednio do sądu. Skarga powinna być złożona w formie pisemnej w dwóch egzemplarzach. Poza tym pokrzywdzony jest zobowiązany wpłacić do kasy sądu rejonowego zryczałtowaną równowartość kosztów postępowania. Pokrzywdzony może też skorzystać z pomocy Policji, która na jego żądanie przyjmie ustną lub pisemną skargę i w razie potrzeby zabezpieczy dowody, po czym przesyła skargę do właściwego sądu.

Sędzia rodziny w przypadku wszczęcia postępowania o czyn ścigany z oskarżenia prywatnego nie jest uzależniony od oskarżyciela prywatnego. Wszczyna postępowanie z oskarżenia prywatnego tylko wówczas, gdy wymaga tego interes społeczny albo wzgląd na wychowanie nieletniego lub ochrona pokrzywdzonego. Wszczęte postępowanie objęte jest wówczas ściganiem z urzędu.

Jeżeli funkcjonariusz Policji w trakcie przyjmowania ustnej skargi od pokrzywdzonego stwierdzi, że interes społeczny wymaga zmiany trybu ścigania, przesyła protokół przyjęcia ustnej skargi do sędziego rodzinnego wraz z wnioskiem o objęcie ściganiem z urzędu.

„*Interes społeczny*” – to hasło, pod którym kryje się szereg okoliczności, które mają wpływ na zmianę trybu ścigania sprawcy tj. np. szczególna sytuacja pokrzywdzonego, gdy jest osobą starszą, niedołązną, chorą lub sprawca czynu karalnego był wcześniej notowany przez Policję, współdziałał w grupie przestępczej, czy też ze względu na charakter przestępstwa popełnionego z pobudek chuligańskich, chęci zemsty, poniżenia pokrzywdzonego.

W przypadku przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego stosuje się algorytm obowiązujący przy przestępstwach ściganych na wniosek pokrzywdzonego.

Szkoła niezależnie od woli pokrzywdzonego sporządza pisemne wystąpienie do Sądu rodzinnego w sprawie ucznia – nieletniego sprawcy czynu, który swoim zachowaniem wykazuje symptomy demoralizacji.

Przykłady przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego.

Art. 217 § 1 naruszenie nietykalności cielesnej – polega na naruszeniu nietykalności cielesnej człowieka poprzez uderzenie, kopnięcie, popchnięcie, przewrócenie, pociągnięcie za włosy, oblanie wodą lub nieczystościami, zrzucenie nakrycia głowy, plucie w twarz itp. Przestępstwo to nie wiąże się jednak z narażeniem zdrowia na szwank, nie jest uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia.

Art. 212 § 1 zniesławienie – polega na przekazywaniu innej osobie lub grupie osób, ustnie bądź pisemnie, drukiem lub za pomocą środków masowej informacji wiadomości, które mogą poniżyć pokrzywdzonego w opinii publicznej.

Art. 157 zwykle i lekkie uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia – spowodowanie zmian w organie ciała, które zakłócają jego normalne funkcjonowanie, utrudniając lub wręcz uniemożliwiając wykonywanie zwykłych, typowych, codziennych czynności. Rozstrój zdrowia - są to zmiany chorobowe o charakterze czynnościowym, fizjologicznym (np. złe funkcjonowanie nerki w wyniku pobicia). Gdy naruszenie czynności narządu ciała trwa nie dłużej jak 7 dni, mamy do czynienia z lekkim naruszeniem czynności ciała lub rozstrojem zdrowia. Kryterium podziału na średnie i lekkie przestępstwa stanowi długość trwania rozstroju.

Art. 216 § 1 zniewaga – zachowanie wyrażające pogardę dla innej osoby. Zwykle wyraża się w formie epitetu słownego, dokonane pisemnie, wizerunkiem, obelżywym gestem, działaniem, a nawet zaniechaniem

- **Algorytm postępowania w przypadku ujawnienia na terenie szkoły ucznia będącego pod wpływem alkoholu.**

1. Odizolować ucznia od klasy, pamiętając, aby nie zostawić go samego.
2. W przypadku, gdy swoim zachowaniem i stanem zdrowia stwarza zagrożenie dla swojego życia lub zdrowia innych osób należy wezwać lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości i udzielenia pomocy medycznej.
3. Powiadomić telefonicznie rodziców i zobligować ich do odebrania dziecka ze szkoły.
4. Ustalić źródło pochodzenia alkoholu.
2. Ustalić świadków mających związek ze zdarzeniem.
5. Powiadomić Policję w przypadku, gdy stan zdrowia, zachowanie nieletniego i zaistniała sytuacja dają powody do interwencji Policji.
6. Policjanci mogą dokonać badania stanu trzeźwości nieletniego, w przypadku stwierdzenia w wydychanym powietrzu stężenia alkoholu powyżej 0,25 mg w 1 dm³. Policja może przewieźć nieletniego do izby wytrzeźwień lub w przypadku jej braku, do policyjnego pomieszczenia dla osób zatrzymanych. O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców.
7. W porozumieniu z policjantem – specjalistą ds. nieletnich uzgodnić sposób załatwienia sprawy.

Podstawa prawna.

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, art. 14, art. 40.
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.

- **Algorytm postępowania w przypadku ujawnienia na terenie szkoły ucznia, którego zachowanie wskazuje na użycie środka odurzającego.**

1. Odizolować ucznia od klasy, pamiętając, aby nie zostawić go samego.
2. Zapewnić w razie potrzeby pomoc lekarską.
3. Powiadomić rodziców i zobligować ich do niezwłocznego odebrania dziecka ze szkoły.
4. Zawiadomić Policję w przypadku niemożności kontaktu z rodzicami lub ze względu na zachowanie i stan zdrowia ucznia.
5. Z zachowaniem bezpieczeństwa zabezpieczyć ewentualne komponenty, narzędzia i miejsce zdarzenia.

6. Ustalić świadków mających związek ze zdarzeniem.
7. W porozumieniu z policjantem ds. nieletnich ustalić sposób załatwienia sprawy.

W przypadku ujawnienia na terenie szkoły osób zajmujących się sprzedażą środków narkotycznych należy niezwłocznie powiadomić o tym Policję, bez nagłaśniania tego w środowisku szkolnym.

Zgodnie z przepisami Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 24 kwietnia 1997

r. w Polsce karalne jest:

- posiadanie każdej ilości środka odurzającego lub substancji psychotropowej,
- wprowadzanie do obrotu,
- udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia,
- wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

UWAGA!

W przypadku stwierdzenia, że pokrzywdzonym wyniku przestępstwa jest uczeń szkoły przebywający na jej terenie, a sprawcą zdarzenia jest osoba dorosła, należy bezwzględnie i niezwłocznie powiadomić Policję oraz opiekunów prawnych.

Wyjaśnienie niektórych pojęć i przykłady podstawowych rodzajów przestępstw i wykroczeń.

Aby uniknąć nieporozumień i sprawnie posługiwać się określoną terminologią celowe jest przypomnienie niektórych terminów używanych w ustawach i kodeksach.

Wykroczenie przeciwko mieniu - np. kradzież, przywłaszczenie mienia o wartości do 250 zł albo zniszczenie, uszkodzenie, uczynienie niezdatnym do użytku mienia, które spowodowało stratę w kwocie do 250 zł;

Przestępstwo przeciwko mieniu - np. kradzież, przywłaszczenie mienia o wartości przekraczającej 250 zł albo zniszczenie, uszkodzenie, uczynienie niezdatnym do użytku mienia, które spowodowało stratę w kwocie przekraczającej 250 zł;

Wartość nie jest istotna w przypadku przestępstwa związanego z rozbojem, kradzieżą rozbójniczą, wymuszeniem rozbójniczym, oszustwem.

Demoralizacja (zapisane w art. 4 § 1 U.p.n.) - wśród zachowań nieletnich mających świadczyć, iż taki proces u nich nastąpił wymienia się:

- popełnienie czynu zabronionego,
- naruszenie zasad współżycia społecznego,
- systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego,
- używanie alkoholu lub innych środków psychoaktywnych w celu wprowadzenia się w stan odurzenia,
- uprawianie nierzędu,
- włóczęgostwo,
- udział w grupach przestępczych.

Nieletni (wg U. p.n.) – trzy kategorie osób:

- osoby w wieku do 18 lat, u których wystąpiły przejawy demoralizacji,
- osoby w wieku od 13 do 17 lat, które dopuściły się popełnienia czynu karalnego,
- osoby w wieku do 21 lat, wobec których wykonywane są środki wychowawcze lub poprawcze.

Czyn karalny – czyn zabroniony przez ustawę jako przestępstwo lub przestępstwo skarbowe albo wykroczenie określone w art. 51, 62, 69, 74, 76, 85, 97, 119, 122, 124, 133 i 143 kodeksu wykroczeń.

Małoletni (krio) – dzieci i młodzież w wieku do 18 lat.

Młodociani (przestępcy) – w prawie karnym osoby w wieku 17-21 lat, które popełniły czyn przestępny.

Znęcaniem się (w rozumieniu kk) może być zarówno zadawanie ran, bicie, sprawianie bólu fizycznego, jak i sprawianie przykrości moralnych, bądź aktywnie, bądź przez zaniedbanie, odmowę pożywienia, itp. – słowem każde postępowanie nacechowane zamiarem pokrzywdzenia fizycznego lub moralnego, w odpowiednich warunkach, może być objęte pojęciem znęcania się.

Pokrzywdzony (art. 40 kpk) – osoba fizyczna lub prawna albo instytucja, której dobro prawne zostało naruszone lub zagrożone.

Udział Policji w postępowaniu w sprawach nieletnich

Jednym z ustawowych zadań Policji jest ściganie sprawców przestępstw (także nieletnich) łamiących przepisy prawne zapisane w kodeksach i ustawach szczególnych. To one wymuszają niejako na Policji formy i metody działania - podejmowania interwencji, przeprowadzania czynności w niezbędnym zakresie na miejscu zdarzenia oraz sposoby dokumentowania w celu zgromadzenia odpowiedniego, dla prokuratury i sądu, materiału dowodowego. Zadania te są zapisane m.in. w następujących aktach prawnych:

1. Ustawie z dnia 6.04.1990r o Policji, której art. 14 i 15 stanowi, iż tylko Policja ma prawo przeszukać nieletniego w szkole, na ulicy lub w klubie;
2. Ustawie z dnia 6.06.1997r „Kodeks Karny” - art. 10 & 2 kk stanowi, iż (cyt.): „nieletni, który po ukończeniu 15 lat dopuszcza się czynu zabronionego określonego w art. 134, 148, 156, 163, 166, 173, 197, 252, 280 kk (popelnia zbrodnię) może odpowiadać na zasadach określonych w tym kodeksie, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają, a w szczególności, jeśli poprzednio stosowane środki wychowawcze lub poprawcze okazały się bezskuteczne”.
W ustawie tej formy przemocy zostały skodyfikowane w art. 207kk, który przewiduje przestępstwo znęcania się fizycznego lub psychicznego nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny (zagrożone karą pozbawienia wolności od 3 mies. do 5 lat).
3. Ustawie z dnia 4.08.1997r „Kodeks Postępowania Karnego”, której art. 308 kpk stanowi, że prokurator albo Policja ma prawo zabezpieczyć dowody przestępstwa przed ich utratą, zniekształceniem lub zniszczeniem, a art. 304 & 1kpk stanowi, iż „każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję”.
4. Ustawie z dnia 26.10. 1982r o postępowaniu w sprawach nieletnich, gdzie zapisano pojęcie „demoralizacji”.

- W przepisach wewnętrznych wydanych przez Komendę Główną Policji w Warszawie, które nakładają na policjantów określone formy i metody działań w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich.
- Ustawie z dnia 24.04.1997r o przeciwdziałaniu narkomanii, głównie art. 45, 46, 48.
- Ustawie z dnia 25.02.1964r „Kodeks rodzinny i opiekuńczy” (krio), który przewiduje możliwość ingerencji sądu w sprawowanie władzy rodzicielskiej. W przypadku maltretowania i zaniedbywania własnych dzieci sąd może postanowić:
 - ograniczenie władzy rodzicielskiej, art. 109 krio,
 - zawieszenie władzy rodzicielskiej, art. 110 krio,
 - pozbawienie władzy rodzicielskiej, art. 111 krio.

- *rodzice*

Głównym celem zajęć edukacyjnych dla rodziców będzie podniesienie poziomu wiedzy nt. bezpiecznych zachowań dziecka, a także uświadomienie problemu narastania zjawiska przemocy i wykorzystywania seksualnego

- j/w wpływ środowiska rodzinnego,
- j/w presja grupy rówieśniczej,
- wpływ mediów
- wyjaśnienie podstawowych pojęć: agresja, przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, przemoc pośrednia, przemoc bezpośrednia, demoralizacja, ofiara, sprawca, czyn karalny;
- wyróżnienie czynników wyzwalających agresję tj. brak zaspokojenia podstawowych potrzeb materialnych, emocjonalnych, brak więzi uczuciowych między członkami rodziny, nieprawidłowa komunikacja pomiędzy dziećmi, dziećmi a rodzicami, uczniami a nauczycielami, nauczycielami a rodzicami, brak jednolitych oddziaływań wychowawczych :szkoła-dom rodzinny dziecka, brak poczucia bezpieczeństwa, niskie poczucie własnej wartości, długotrwałe napięcie lękowe, izolowania, dokuczanie, poniżanie, odrzucenie, zaniedbywanie,
- omówienie ogólnych zasad reagowania na różne przejawy agresji i przemocy
- obserwacja zachowań, diagnozowanie problemów, wyszukiwanie miejsc szczególnie niebezpiecznych, umiejętność słuchania i rozmawiania z dzieckiem,

działania wobec sprawców i ofiar, instruktaż dla świadków konkretnych aktów agresji i przemocy,

- wskazanie literatury pomocnej w działaniach przeciw przemocy,
- j/w wskazanie instytucji służących pomocą w sytuacji niepokojących zachowań z udziałem dzieci.

• **młodzież szkolna**

- podniesienie świadomości o odpowiedzialności prawnej za popełnione czyny karalne oraz przekazanie informacji nt. form pomocy dla ofiar przestępstw.
- informacja o czynach karalnych

W dążeniu do przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz stworzeniu warunków powrotu do normalnego życia nieletnim, którzy popadli w konflikt z prawem bądź z zasadami współżycia społecznego ustawodawca wprowadził Ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich z dnia 26.10.1982 r. z późniejszymi zmianami .

Nieletni odpowiada za wszystkie przestępstwa zabronione przez Kodeks Karny i Skarbowy. Z Kodeksu Wykroczeń odpowiada za 11 wykroczeń. Są to:

Art.51 kw zakłócanie ładu i porządku publicznego,

Art. 69,74,85,124,143 kw są to artykuły dot różnego rodzaju zniszczeń – od tablic ostrzegających o niebezpieczeństwie, dowodów rzeczowych, znaków drogowych, różnego rodzaju mienia prywatnego, a także urządzeń użyteczności publicznej,

Art. 76 kw – rzucanie kamieniami lub innymi przedmiotami w pojazdy będące w ruchu,

Art.87 kw – kierowanie pojazdem w stanie po użyciu alkoholu,

Art.119 kw – kradzież lub przywłaszczenie cudzej rzeczy,

Art. 122 kw - nabywanie mienia o którym można przypuszczać, że pochodzi ono z przestępstwa.

Należy zwrócić szczególną uwagę na przestępstwa przeciwko mieniu, a w szczególności:

Art. 278 kk – kradzież rzeczy,

Art.279 kk - kradzież z włamaniem,

Art.280 kk – rozbój, a także 288,289.291,

Art. 288 kk – zniszczenie rzeczy,

Art. 289 kk - krótkotrwałe użycie pojazdu,

Art.291 kk - paserstwo.

kw - Kodeks Wykroczeń

Następną grupą przestępstw jaką należy przedstawić i odpowiedzialność za ich popełnienie to przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu. Tu szczególną uwagę zwrócić na spowodowanie uszczerbku na zdrowiu lub uszkodzeniu ciała nawet nieumyślnie, o odpowiedzialności za udział w bójce lub pobiciu człowieka. Należy powiedzieć także o odpowiedzialności za wszelkiego rodzaju przejawach przemocy w szkole. O naruszeniu nietykalności cielesnej, zmuszaniu do określonego zachowania, a nawet o znęcaniu się (art.207 kk). Należy też poinformować młodzież, że nieletni odpowiada za posiadanie narkotyków, za udostępnianie ich innym nieletnim, a także za ich używanie, co jest już przejawem demoralizacji, czyli naruszeniem przez nieletniego zasad współżycia społecznego.

Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich przewiduje środki wychowawcze i środki poprawcze dla nieletnich, którzy popełnili czyny karalne oraz przejawiają cechy demoralizacji.

Ponadto trzeba poinformować młodzież, że policja ma prawo zatrzymać w Policyjnej Izbie Dziecka do wyjaśnienia nieletniego, który popełnił czyn karalny, a nawet do wytrzeźwienia w policyjnych pomieszczeniach dla osób zatrzymanych nieletniego który znajduje się w stanie nietrzeźwości.

- Zwrócenie uwagi na problem przemocy rówieśniczej;
- Uczenie reagowania na przejawy agresji;
- Stosowanie sprawiedliwości naprawczej.

Stosowanie sprawiedliwości naprawczej występuje wśród nieletnich jako mediacja, mająca trzy główne idee: wzbudzenie poczucia odpowiedzialności u sprawcy-postuluje się aby zadośćuczynienie dla ofiary, było normą, a nie czymś wyjątkowym, jak to się dzieje w większości przypadków; zaspokojenie potrzeb emocjonalnych ofiary- przestępstwo np. znęcanie może powodować poważne skutki natury psychologicznej ; społeczność np. w tym przypadku szkolna powinna przyjąć na siebie odpowiedzialność za dalsze losy sprawcy, za jego integrację społeczną, pomóc mu w jej osiągnięciu.

Innymi słowy należy nauczyć młodzieży mediacji czyli podjąć dobrowolną próbę przez strony- pokrzywdzonego i sprawce; próbą rozwiązania konfliktu wynikłego z przestępstwa i dojścia do ugody między nimi w kwestii zadośćuczynienia, przy pośrednictwie bezstronnego i neutralnego mediatora. Muszą być zachowane przy mediacji